

NA POMOC DĚTEM S VÝVOJOVOU DYSFÁZIÍ

- **Nejsem hloupý ani zanedbaný. Nejsem neposlušný, jen někdy nerozumím, co po mě chcete.**
- **Mám vývojovou poruchu řeči, za kterou nikdo nemůže – mám Vývojovou dysfázii.**
- Zjednodušeně lze říct, že **nemám talent, nadání pro jazyk už v rodné řeči**, těžko se ji učím, ale mám většinou **normální intelekt**.
- Mám **potíže s tvorbou, s užitím řeči a mám potíže s porozuměním řeči**.
- Když není moje vada nápadná, obtížně se pozná, **můžu mít dobrou výslovnost i artikulaci**. **Podobné potíže někdy mohli mít nebo mají moji blízcí z rodiny.**
- **Někdy se cítím jako cizinec, který nezná úplně vaši řeč.** Letáček vám napoví, jak mi můžete pomoci.

Prosím:

- Dívejte se na mě, když se mnou mluvíte.
- Mluvte pouze se mnou, když mi něco sdělujete.
- Mluvte na mě pomalu, vyslovujte zřetelně a oddělujte jednotlivá slova.
- Hodně **ukazujte, předvádějte**, potřebuji především vidět, potřebuji názor.
- Když jsem malý nebo mám poruchu řeči výraznější, tak mi pomůže obrázkový slovník.
- **Mluvte na mě krátce**, stručně, užívejte obvyklá, známá slova, slovní spojení a obraty.
- **Nedávejte mi vícesložkové úkoly**. Dejte mi jeden úkol, počkejte, až ho splním, a pak teprve zadejte další úkol.
- **Nespěchejte na mě**, nechte mi dostatek času k vyjádření, k vypracování úkolu, nenapomínejte mě, neopravujte mi chyby, můžete mi napovědět.
- **Ověřujte, jestli jsem správně porozuměl** a to především u nových informací. Častěji **pracuji jen s klíčovými slovy**. Nerozumím plně celému obsahu sdělení, otázky, zadání a pak obsah **odhaduji**.
- **Nikdy mi dlouze nevysvětľujte !!** a neříkejte více vět, více informací za sebou.
- Užívejte **především konkrétní** (slova, co mohu vidět, co se dají předvést, ukázat): podstatná jména, přídavná jména, slovesa, číslovky.
- **Nechte mě častěji odpočinout**, protože práce s užitím a porozuměním řeči mě hodně unaví (jako kdybyste vy pracovali v cizím jazyce), bývám pak více nesoustředěný, neklidný, dělám více chyb. Že přišla únava, poznáte někdy i podle toho, že hůře mluvím, hůře rozumím.
- **Rychlá pomoc je: Pracujte se mnou jako s cizincem, který nezná dokonale naši řeč.**
- Ve třídě mě **posad'te do přední lavice** např. s klidnou spolužačkou, ať vidím vzor, ať vidím dobře i mimiku a gesta vyučujícího.
- Pomáhají mi **přehledy učiva**, řád v čase i prostoru. Je vhodné odstranit podněty, které se nevztahují ke konkrétnímu učivu.
- Pomáhá **vyčlenění úkolů** (z množství jiných) na samostatnou stránku, list, nebo zakrytí zbývajících úkolů.
- Nezkoušejte mě ústně před celou třídou, **když mi to nejde**. Jindy se raději vyjádřím ústně (když např. písemně hodně chybují nebo mám velké potíže s psaním). Dejte mi **výběr ze dvou možností, vzorový příklad** apod.
- Pomozte mi při **začlenění do kolektivu**, pomozte mi při komunikaci se spolužáky, mívám potíž se domluvit, střídat se v hovoru, vyhodnotit správně informace. Spolužáci mohou mít pocit, že nevhodně vstupují do hovoru nebo jim dělám schválnosti (když špatně vyhodnotím informaci). Nerozumím jejich narážkám, slovním zkratkám, slangu. Někdy se proto straním kolektivu.

pokračování

NA POMOC DĚTEM S VÝVOJOVOU DYSFÁZIÍ

- Nežádejte odpovědi celou větou, dejte mi najevo, když mi porozumíte, **neopravujte mi** gramatiku jazyka.
- Když chci něco říct sám, mluvím zpravidla lépe a déle (nemusím luštit otázku, zadání), **mějte trpělivost** mě vyslechnout, trénuji tak i motoriku mluvidel.
- Ze slyšeného, často i ze čteného toho moc nemám (můžu ale dobře číst), **špatně si pamatuji, mám potíže s reprodukcí**.
- Potřebuji učivo **krátit** do několika bodů, **zjednodušovat**. Nechte mi vždy tužku a papír, **nežádejte, abych pracoval z paměti, jen ze slyšeného**.
- Mívám vývojové poruchy učení, můžete **využít metodiky pro tyto poruchy**.
- Počty můžu umět dobře, **když porozumím** správně zadání, otázce.
- Při hodnocení **upřednostňujte obsah před formou** (důležitější je, jestli vím, co čtu a píšu, než jak čtu a píšu).
- Dobře rozumím situaci, úkolu, kde není třeba slov. **Hůře rozumím otázky než přímé řeči**.
- Potřebuji **specifické přístupy, pomoc, oporu, vaše pochopení**. S vaší pomocí se mé potíže zmenší, upraví.
- **Odbornou péči, korekci (opravy)** směřujte především **do individuální práce** nebo do malého kolektivu (logopedie, speciálně pedagogická pomoc).
- Pokud je má řeč běžně srozumitelná, nevadí, když mám nedokonalou artikulaci nebo nedokonalou výslovnost některých hlásek, **důležitější je kompenzovat primárně potíže v užití a porozumění řeči**.
- Postupem času **se některé potíže kompenzují**, upravují a **některé přetrvávají**, je to individuální. **Oslabení v jazykové rovině v nějaké podobě zůstává** – respektujte to prosím.
- Při hodinách speciálně pedagogické péče nebo při práci s asistentem **hledejte hlavně kompenzační přístupy, postupy, jak se látce mohu naučit, jak dosáhnout cíle**. Neodstraňujte mé chyby dopředu, chybami se učíme.
- **Posilujme** především **silné stránky**, vhodné je hodně pohybu, pěstovat koníčky.
- **Na doma** zadávejte **jen občasné, drobné** opakovací nebo procvičovací úkoly. Neznámkujte chyby v DÚ, nežádejte opravu po rodičích, s chybami lze pracovat při individuální práci.
- K učení, k pomoci **lze využívat techniku** PC, Tablety apod. – je to vizualizace.
- **Nežádejte po žákovi, aby něco vyřizoval rodičům**, napište to krátce do notýsku, zrovna jako jiné požadavky, případně úkoly.
- Vhodné je **vést především k praktickým činnostem**, k co největší samostatnosti.
- Při důležité, zásadnější informaci, při různých oficiálních jednáních by **měl mít jedinec s Vývojovou dysfázií vždy blízkou, pro něj důvěryhodnou osobu**.
- **S rodiči**, kteří mohou mít podobné potíže, **jednejte jeden na jednoho**, podávejte stručné informace, **jednejte s pochopením**. Nežádejte po nich, aby se s dítětem doma učili, nežádejte po nich opravy případných úkolů. Spolupráce s rodiči je důležitá.
- O pomoc směrem ke škole, k MŠ se **lze obrátit na** Speciálně pedagogická centra (SPC) pro vady řeči. O nápravu, kompenzaci i na klinické logopedy.
- **Lze doporučit** logopedickou třídu (skupinová integrace) nebo individuální integraci v běžných třídách (v závislosti na možnostech regionu).

Orientační, pomocný materiál. Zpracovala a 3/2015 upravila Mgr. Naděžda Bartošiková, psycholog, Ostrava, revize 3-2020, e-mail: n.bartosikova@seznam.cz